

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОГО ТЕРМІНОЗНАВСТВА

2020 – 2021 н.р.

1. Опис навчальної дисципліни

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність – 014 Середня освіта (Українська мова і література)

Освітні програми Середня освіта (Українська мова і література, мова і література (англійська)), Середня освіта (Українська мова і література, мова і література (німецька))

Загальний обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС

Статус дисципліни – обов'язкова

Філологічний факультет

Кафедра української мови

Курс – I; семестр – II; вид підсумкового контролю – екзамен

Мова навчання – українська.

Види занять: лекції (практичні роботи, консультації)

Методи навчання: загальнонаукові, філологічні методи дослідження мовознавства; сучасні інформаційно-комунікаційні технології наукових досліджень у галузі гуманітарних наук

Форми навчання: денна

Розподіл годин за видами робіт

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни: год / кредити ЄКТС	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
денна	I	II	120/4	48	16		32		72		+	

2. Викладачі

Яремко Ярослав Петрович E-mail: yaremkoyar@ukr.net	Доктор філологічних наук, професор кафедри української мови
Паночко Михайло Михайлович E-mail: panochkom@ukr.net	Кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови

3. Характеристика навчальної дисципліни

Мета навчання - через розширення дослідницької парадигми (від структуроцентричної до антропоцентричної) з'ясувати природу терміна (його характер, значення, ознаки, функції) і термінології, висвітлити історію формування української термінознавчої думки, окресливши при цьому сподвижницьку роль українських вчених, показати процес вироблення концептуальних засад української термінологічної лексикографії.

Результати навчання :

здобувачі вищої освіти повинні

знати: що таке термін, термінологія, терміносистема; особливості терміна та загальнонавчального слова; основні типи термінологічних словників; провідні напрями термінознавства та його школи; етапи українського термінознавства, його інституції та

іпостасі; історію української термінографії, її проблематику на сучасному етапі; особливості українського термінотворення.

вміти: використовувати категорійний апарат для характеристики термінологічного явища; ідентифікувати термін у запропонованому тексті; працювати з термінологічними словниками; виявляти джерела і способи творення термінів; з'ясовувати синоніми і варіанти терміна, їх відповідність з термінологічною нормою.

Компетентності

Загальні компетентності:

знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність до пошуку,
оброблення та аналізу інформації з різноманітних джерел;
здатність застосовувати набуті знання на практиці.

Предметні компетентності:

сформувати номінативно-поняттєву базу із термінознавства;
пізнати особливості формування і становлення української термінологічної
лексикографії;
зрозуміти природу терміна в річищі структуроцентричної до антропоцентричної
парадигм;
знати непростий процес становлення української наукової мови,
орієнтуватися в методах лінгвістичних досліджень.

Пререквізити дисципліни Для засвоєння цієї дисципліни необхідні знання, вміння та навички, набуті під час вивчення таких дисциплін: вступ до мовознавства, лексикологія сучасної української мови, історія української літературної мови, філософія,.

Постреквізити дисципліни. Знання із дисципліни можуть бути застосовані при вивченні загального мовознавства, когнітивної лінгвістики, психолінгвістики та етнопсихолінгвістики.

4. Програма дисципліни.

Тематика лекційних занять

Перелік тем лекцій	Кількість годин
1. Термінознавство як наука і навчальна дисципліна.	2
2. Взаємодія понять „термінологія”, „номенклатура”, „професіоналізми”.	2
3. Концепція лексичного значення в структуроцентричній парадигмі.	2
4. Природа терміна у світлі антропоцентричної парадигми.	4
5. Українська термінологічна лексикографія.	2
6. Словник як лінгвістичне явище.	2
7. Рефлексія над літературною нормою.	2

Тематика практичних занять

№ з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1.	Термін та його властивості в системно-структурному аспекті	4

2.	Іншомовні запозичення в сучасній українській термінології	2
3.	Явище синонімії в процесах термінотворення	2
4.	Природа терміна (характер, значення, ознаки, функції) в реальному комунікативному процесі	4
5.	Типологія термінологічних словників	2
6.	Аналіз моделей словникової статті в тлумачному та перекладному словниках	2
7.	Проблема відновлення національної ідентичності в українській термінології на всіх мовних рівнях	4

8.	Українське термінознавство в історіографічному вимірі. Роль наукового товариства імені Т.Шевченка у становленні і розвитку національної термінології	2
9.	Українське термінознавство 20-их рр. XX ст. і роль Інституту української наукової мови у розбудові української термінології	2
10.	1950 – 1960-ті роки : альтернативне мовознавство шістдесятників	2
11.	Мовна ситуація і мовна політика 1970-их – початку 1980-их років	2
12.	Українська термінологія та термінографія у контексті мовного сьогодення: здобутки і втрати	4

5. Місце проведення занять (локація), технічне й програмне забезпечення (обладнання):
66 аудиторія філологічного факультету або платформа Zoom

6. Інформація про консультації : вівторок (IV пара), 66 аудиторія філологічного факультету

7. Система оцінювання

Засвоєння студентами навчального матеріалу з дисципліни перевіряється шляхом усного опитування, оцінки умінь студентів аналізувати різні дослідницькі лінгвістичні парадигми, підсумковою контрольною роботою та співбесідою з лектором..

Розподіл 100 балів між видами робіт:

Поточна успішність				Екзамен
Відповіді на практичних заняттях	Контрольні роботи	Співбесіда з лектором	Сума	
20	40	40	100	100
Ваговий коефіцієнт			0,6	0,4
Разом			100	

Екзамен за талоном №2 і перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

А (90 – 100) – оцінка «відмінно» – «5» (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок): отримує здобувач, який виявив глибокі знання навчального матеріалу, повно відтворює програмовий матеріал, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; уміє самостійно отримувати нові знання з навколишнього світу, творчо їх використовувати для прийняття рішень в нових і нестандартних ситуаціях; виконав усі види навчальної роботи.

В (82 – 89) – оцінка «добре» – «4» (вище середнього рівня з кількома помилками): отримує здобувач, який виявив глибокі знання навчального матеріалу, повно відтворює програмовий матеріал, проте допускає незначні неточності в їх інтерпретації; уміє визначати мету і завдання дослідження; здатний проаналізувати попередні знання з метою їх використання під час засвоєння програмового матеріалу, а також творчо їх використовувати.

С (75 – 81) – оцінка «добре» – «4» (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок): отримує здобувач, який виявив міцні знання навчального матеріалу, відтворює програмовий матеріал, добре орієнтується в теоретико-методологічних засадах термінологічних досліджень, однак допускає певні (суттєві) неточності; уміє визначати мету і завдання дослідження; здатний проаналізувати попередні знання з метою їх використання під час

засвоєння програмового матеріалу, проте допускає неістотні неточності під час їх застосування; виконав усі види навчальної роботи.

D (67 – 74) – оцінка «задовільно» – «3» (*непогано, але зі значною кількістю недоліків*): отримує здобувач, який виявив недостатньо міцні знання навчального матеріалу, з певними труднощами відтворює програмовий матеріал, рідко звертається до матеріалів, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; не завжди спроможний проаналізувати попередні знання з метою їх використання під час засвоєння програмового матеріалу, допускає неточності під час їх застосування.

E (60 – 66) – оцінка «задовільно» – «3» (*виконання задовольняє мінімальним критеріям*): отримує здобувач, який виявив слабкі знання навчального матеріалу, зовсім не спирається на матеріали, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; слабо орієнтується в програмовому матеріалі; рідко спирається на попередні знання з метою їх використання під час засвоєння програмового матеріалу; виконав більшість із запропонованих видів навчальної роботи.

FX (35 – 59) – оцінка «незадовільно» – «2» (*з можливістю повторного складання*): виставляється здобувачеві вищої освіти, який виявив незнання значної частини навчального матеріалу, допускає істотні помилки у відповідях на запитання, не вміє застосувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач, не спирається на матеріали, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; відчуває труднощі під час визначення мети і завдання дослідження; не може застосувати раніше набуті знання під час засвоєння програмового матеріалу; не володіє методами обробки лінгвістичних даних; не виконав усіх видів навчальної роботи.

F (1 – 34) – оцінка «незадовільно» – «2» (*з обов'язковим повторним курсом*): виставляється здобувачеві, який зовсім не володіє програмовим матеріалом, що унеможливорює засвоєння базових понять лінгвістики; не виконав усіх видів навчальної роботи.

8. Питання до екзамену.

Предмет термінознавства. Методологічні основи вивчення термінів. Роль наукової мови в житті нації. Українська термінологія як фактор державності української мови. Поняття *терміна, терміносистеми*. Завдання навчального курсу та його структура. Місце термінології в системі сучасних лінгвістичних наук. Термінознавство як синтетична міжгалузева дисципліна.

Роль І. Верхратського у формуванні основ української наукової термінології. Теорія терміна у лінгвофілософській концепції І. Франка.

Зміст та обсяг поняття „термінологія” у вітчизняній термінознавчій традиції. Трактатування поняття „номенклатура” в діахронному та синхронному аспектах. Професіоналізми та номенклатурні найменування. Професіоналізми та галузеві терміни, їх розмежування.

Ознаки терміна. Проблема трактування лексичного значення. Поняття „значення терміна”. Дефініція як засіб опису лексичного значення. Значення і поняття. Значення і розуміння. Значення і зміст.

Термінографія як комплексна дисципліна, що поєднує завдання термінознавства і лексикографії.

Витоки української термінологічної лексикографії. Типи словників та їх призначення. Методологічні основи укладання словників. Макро- і мікроструктура словника.

Сучасна українська термінографія і проблеми екології мови. До питання відновлення національної ідентичності в українській термінології (лексичний, словотвірний, морфологічний, синтаксичний рівні). Проблема адаптації іншомовних запозичень. Поняття мовної стабільності і мовної стійкості комунікативної особистості.

9. Політика дисципліни

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних ресурсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може

10. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна

1. Богуцька М. Термінознавство на Україні. К., 1980.
2. Демська О. Вступ до лексикографії. Навчальний посібник Київ., 2010. 266с.
3. Дяков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти К., 2000.
4. Кияк Т.Р. Лінгвістичні аспекти термінознавства К., 1989.
5. Кочан І. Українське термінознавство в іменах. Львів, 2012
6. Крижанівська А., Симоненко Л. Актуальні проблеми упорядкування наукової термінології. К., 1987.
7. Наконечна Г. Українська наукова термінологія: історія і сьогодення. Львів, 1997.
8. Панько Т.І. Українське термінознавство. Львів, 1994.
9. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія Полтава, 2010. 843с.
10. Склад і структура термінологічної лексики української мови. К., 1984.
11. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині XX ст.: Стан і статус. Торонто., 1987.
12. Яремко Я. П. Сучасна політична термінологія: на перетині когніції та комунікації. Дрогобич, 2015. 236с.

Допоміжна

13. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К., 2009. 376 с.
14. Караванський С. Секрети української мови. К.: Кобза, 1994. 151с.
15. Козирський В., Шендеровський В. За правдиве назовництво українське. Київ: Рада, 2003. 207 с.
16. Полюга Л. Здобутки і втрати української термінології та термінографії за десять років незалежності. // Вісник Національного університету „Львівська політехніка” Львів, 2002. С.21–24.
17. Сербенська О. Сучасна українська термінографія і проблеми екології мови. // Вісник Національного університету „Львівська політехніка”. Львів, 2002. С.17 – 20.
18. Шевельов Ю. Внесок Галичини у формування української літературної мови. Львів – Нью-Йорк, 1996..
19. Яремко Я.П. Нариси з історії української військової термінології. Дрогобич, 2014.

Інформаційні ресурси

philologos.narod.ru/ling/maslov.htm
philology.by/page/dop_materialy

Викладач _____ Я.П. Яремко
Підпис

Викладач _____ М.М. Паночко
Підпис

Схвалено на засіданні кафедри української мови

Протокол № 1 від 27 січня 2021 року

Завідувач кафедри _____ П.В. Мацьків
Підпис